

УКУСИ ЗМІЙ ТА ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ

Укуси змій представляють серйозну загрозу здоров'ю і навіть життю людини. За даними ВООЗ, у світі щорічно отруйні змії кусають близько 5,4 мільйона людей. З них помирає від 81 тисячі до 138 тисяч людей, втричі більше залишаються травмованими — через потребу в ампутації кінцівки чи інших небезпечних наслідків укусів

В Україні ситуація не така загрозлива, і померти від укусу змії практично неможливо, бо в нас не поширені отруйні види змій. В природних умовах найбільш поширені гадюка звичайна та гадюка степова.

Коли на вулиці спекотно, активність змій знижується — вони стають малорухливими. Через це зазвичай люди отримують укуси, якщо випадково наступають, сідають чи лягають на плазуна.

Люди з укусами — це переважно молоді чоловіки 18-28 років, часто з алкогольною інтоксикацією. В такому стані люди поведуться неухважно і загальмовано.

В будь-якому випадку потрібно бути дуже уважним і обережним. Важливо знати як діяти, коли вкусила змія та вміти цьому запобігати.

Що відбувається, коли кусає змія?

Отрута гадюки має геморагічну дію, тобто діє на серцево-судинну систему та згортання крові. Вона складається з віперотоксину та низки ферментів, що руйнують підшкірну сполучну тканину, капіляри і спричиняють згортання крові. В результаті сильно падає тиск, утворюються тромби, може бути кардіотоксичний ефект.

Зміїна отрута в організмі людини розповсюджується лімфатичною системою або кровотоком. В останньому випадку виникає важка інтоксикація. Знищення отрути в організмі відбувається через шлунково-кишковий тракт, залози внутрішньої секреції та нирки.

Перебіг отруєння залежить від кількох обставин:

- Куди вкусила змія — найбільш небезпечними є укуси в голову та шию. Менш небезпечними є укуси в кінцівки, але вони й найбільш ймовірні.
- Яка температура повітря — що вона вища, то інтенсивніше розвивається клініка отруєння.

В цілому клінічні прояви укусів можна розділити на місцеві та загальні.

Місцеві прояви:

- наявність слідів від зубів гадюки у вигляді, як правило, двох цяточок або схожих на цятки шкірних дефектів на близькій відстані один від одного (часто близько 1 см)
- набряк навколо укусу, який поволі розширюється
- місцева гіперемія та гіпертермія
- слабкий біль у місці укусу, що при поширенні набряку може посилитися
- при тяжкому перебігу отруєння спостерігається лімфангіт, лімфаденіт, множинні крововиливи та пухирі, тромбоз вен, вище місця укусу
- при цьому може виникати геморагічне пропитування тканин, коли капіляри зруйнувалися, і кров вийшла в міжклітинний простір. Це надає кінцівці синюшне або аспідно-сіре забарвлення

Загальні прояви:

- млявість, занепокоєння, що з'являється за короткий час
- блідість шкіри, підвищене потовиділення, спрага, зміна присмаку (наприклад, металічний присмак у роті)
- нудота, блювання, субфебрильна температура, біль у животі, може розвиватися низький тиск, важкість дихання, висипання на шкірі, колапс (коли людина впадає).

У перші 30-90 хвилин після укусу починається миттєве згортання крові (гіперкоагуляція) та поява мікротромбів. Згодом настає гіпокоагуляція і ризик кровотеч в шлунково-кишковому тракті чи з носу. Період напіввиведення отрути становить 6-12 годин.

З ускладнень найбільш небезпечними є гангрена та сепсис. У віддаленому періоді можуть спостерігатися злущення епітелію шкіри, атрофія м'язів, порушення контролю роботи м'язів. Це виглядає як "усихання".

Що робити якщо вкусила змія:

Потрібно якнайшвидше потрапити до лікарні та отримати фахову допомогу. Адже укуси небезпечні саме ускладненнями, що можуть після них виникнути. Якщо транспортування до лікарні займає багато часу, варто надати домедичну допомогу постраждалому.

Перша домедична допомога:

- Зберігайте спокій та не панікуйте.
- Перемістіть людину у зручне положення та стежте, щоб вона менше рухалася.
- Звільніть місце укусу від будь-якого стискання (від взуття, одягу чи прикрас). Особливо при швидкому наростанні набряку.

- Під час транспортування бажано зафіксувати кінцівку в припіднятому положенні — з допомогою шини або підручними засобами.
- Місце укусу потрібно обробити антисептичним розчином. Для цього на рану накладається циркулярна пов'язка, що злегка здавлює кінцівку. З допомогою неї можна запобігти забрудненню рани та зменшити швидкість розповсюдження отрути по лімфатичним судинам.
- Якщо у постраждалого є тривога — слід його/її заспокоїти або дати заспокійливі засоби.

Чого НЕ варто робити:

- Не намагайтесь обробляти рану додатково.
- Не припікайте рану та не прикладайте лід.
- Не накладайте джгут. Це протипоказано через численні ускладнення при його застосуванні.
- Не висмоктуйте отруту. Ефективність цієї процедури досить сумнівна. Зокрема обмежена у часі — це потрібно робити не пізніше ніж за 5-7 хвилин з моменту укусу. При цьому у людини, що надає подібну допомогу не повинно бути пошкоджень (ран, виразок) у ротовій порожнині.
- Не вживайте алкоголь чи кофеїн.
- Не намагайтесь зловити чи вбити змію. Спробуйте запам'ятати її його колір та форму — це може допомогти у лікуванні.

Коли плануєте похід у місцевість, де потенційно можуть бути змії, варто підготуватися:

- Одягайте одяг, що захистить від укусів. Це повинні бути довгі штани із цупкої тканини, високі черевики. Штани потрібно заправити у взуття.

- Перевіряйте місце привалу. Перед тим, як сісти на траву, камінь чи колоду дерева — пошурхотіть чи постукайте палицею. Це відлякає змію. Зазвичай вони тікають від людей, почувши кроки, стукіт чи голоси.

- Не торкайтесь неперевіраних предметів руками. Змії часто ховаються в старих пеньках, у сіні, під каменями або стовбурами дерев. Саме тому цих предметів краще не торкатися руками, а користуватися палицею.
- Не робіть різких рухів. Якщо побачили поруч змію, краще завмерти і зачекати, поки вона відповзе, або без різких рухів відійти у сторону. Змії не нападають першими, а проявляють агресію лише у разі небезпеки.